

MOUDROST A BÁZEŇ BOŽÍ

Příslaví 3, 1 - 10

Připravené kázání na první kapitoly *Genesis* – stvoření (velmi zajímavé kázání, úplně jiný pohled na stvoření, atd.). Ale když před pár týdny kázal v našem sboru Pete Game, byl jsem zaskočen jeho vášní pro Boží slovo a Krista. Je pravda, že styl jeho kázání mi moc neseděl a asi bych nemohl každou neděli poslouchat takovýto výklad. To bych si pravděpodobně našel jiný sbor. Nicméně právě jeho duchovní zanícení pro Boží slovo mně vedlo zpět k Bibli. Při četbě Bible jsem se dostal ke knize *Příslaví*, která mě hodně oslovila. Chtěl bych se dnes s vámi zamyslet, a bude to doopravdy zamyšlení a ne klasický výklad, nad prvními deseti verši třetí kapitoly.

Četba Příslaví 3, 1 - 10

Kniha *Příslaví* není až tak populární kniha Bible a neslyšíme mnoho kázání na její texty. I když mnohá biblická přísloví jsou známá. Často se na tuto knihu díváme izolovaně a snažíme se ji i izolovaně pochopit. Izolovaně myslím zvláště od mudrosloví jiných národů. Mudroslovná literatura byla velice populární ve starém Egyptě a Mezopotámii. Zvláště Egypt od nepaměti byl nazýván zemí „moudrosti“. Moudrost se pěstovala ve školách, v nichž se vzdělávali státní úředníci. Žáci se tu učili poznávat „cestu moudrosti“, tj. cestu ke zdaru a štěstí. Mudrosloví dosáhlo v Egyptě takového rozmachu, že už **tu nebylo místa pro činnost proroků**, které známe z knih Starého zákona, ale i z dochovalých zpráv okolních národů té doby. To mě přivedlo k prvnímu zamyšlení nad knihou *Příslaví*. Můžeme znát Bibli velice dobře, můžeme studovat teologii, filozofii či křesťanskou etiku, můžeme chodit na biblická školení (např. žen). Nicméně stále je zde prostor pro činnost tzv. „**soudobých proroků**“. Mohou to být např. kazatelé, kteří nás probudí z duchovního bloumání (Pete Game). Ale mohou to být i „obyčejní“ věřící, kteří např. pouze naslouchají, nebo v pravý čas mlčí či promluví. Mohou to být lidé, kteří se postaví veřejně proti křesťanské nebo církevní nepravosti. Mohou to být ti, kteří navštěvují nemocné nebo staré lidi v domově důchodců. Mohou to být křesťané, kteří spolupracují s křesťany v jiných zemích, kteří jsou pro svoji víru pronásledováni. Takovýchto příkladů bychom mohli najít hodně. Nebudme zahlušeni naší duchovní moudrostí a snahou o osobní dokonalost či zbožnost, abychom neměli naše „duchovní uši“ hluchá k těmto zprávám „soudobých proroků“. Ale zároveň nebudme zahlušeni naší duchovní moudrostí a snahou o

osobní dokonalost či zbožnost, abychom neslyšeli, že si nás Pán Bůh chce použít i pro tuto službu, službu „soudobých proroků“, službu druhým.

Vraťme se k našemu textu: *Můj synu, na mé učení nezapomínejm ať tvé srdce příkazy mé dodržuje. Prodlouží ti dny a léta života a přidají ti pokoj.* (verše 1 – 2). V textu je plno věcí, nad kterými bychom se mohli pozastavit. Ale mě zaujaly poslední slova druhého verše: ***a přidají ti pokoj***. Myslím si, že naše generace je úplně protikladem pokoje. Pořád něco nestíháme. Naštěstí máme auta, mobily a počítače, protože bychom bez nich nestihli asi vůbec nic. To když vezu děti např. na Obry a zazvoní mi mobil (Marek volá): „Aaa, čau Marku. Rychle, nemám hands fričko. Tak už zase nestíhám, ať na nás Markéta počká, budeme tam co nejdříve, pokud mě ten ... v tom autě přede mnou nebude zdržovat.“ To je typický obrázek dnešní doby. Bohužel i života křesťanů. Snažíme se dosáhnout nedostižitelné. *Pokoj* v tomto textu můžeme vystihnout výrazem *dokonalost*. Dokonalost nemůžeme dosáhnout sami. Pán Ježíš v *Kázání na hoře* říká: „Buďte tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.“ (Mat. 5, 48). Jiný výklad slova *pokoj* může být vystihnout slovem *smysluplná existence, smysluplný život*. Nemůžeme být bláhoví a myslet si, že nevěřící nemohou žít smysluplný život. Avšak *smysluplný život, dokonalý život*, z Božího pohledu, z pohledu Bible, je definován třeba takto: „Hleďte především jeho království (království Boží) a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno.“ (Mat. 6, 33). Nemusíme být nutně bohatí v očích druhých, nemusíme mít důležité politické nebo společenské postavení, nemusíme mít dokonalé děti, i když se o to snažíme. Boží dokonalost můžeme najít jedině v Ježíši Kristu, v jeho odpuštění a věřte/věřme, že opravdu všechno co potřebujeme k našemu životu, ke spokojené smysluplné existenci, k pokojnému žití, nám bude přidáno. Může to být povzbuzení pro mnohé v současné době ekonomické krize. Např. pro ty, kteří ztratili práci. Může to být povzbuzení pro ty, kteří např. ztratili už jakoukoliv důvěru k našim politikům a představitelům vlády (na státní i lokální úrovni) – příklad manaráda (politický skepticizmus měl za následek, že opustil církve --- ztratil vnitřní pokoj).

Ať tě neopouští milosrdenství a věrnost! Přivaž si je na hrdlo, napiš je na tabulku svého srdce. (verš 3). Slovní spojení *milosrdenství a věrnost* můžeme najít často v SZ. Chtěl bych přečíst pouze jeden oddíl, na který shodou okolností kázal Daniel minulou neděli a ve kterém, je toto slovní spojení obsaženo (Mojžíš vystoupil podruhé na horu Sínaj a setkává se s Pánem Bohem): „Když Hospodin kolem něho (Mojžíše) přecházel, zavolal: Hospodin,

Hospodin! Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý, **nejvýš milosrdný a věrný**,...“ (Exodus 34, 6). Milosrdenství a věrnost jsou Božími atributy. V podstatě s pravou lidskou povahou vůbec nesouvisí. A najednou v knize *Příslaví* je po nás požadováno, abychom byli také *milosrdní a věrní*. Není to nějaká chyba, nějaký překlep? Ještě jednou si přečtěme druhou část třetího verše: *Přivaž si je na hrdlo, napiš je na tabulku svého srdce*. (verš 3). Tento obraz pochází ze starého Egypta. Egypští vysocí úředníci nosili na krku na řetězi obraz božské *maat* jako výraz toho, že ona je normou jejich jednání i života. *Maat* byl koncept staré Egypské moudrosti, spravedlnosti a pořádku. Je to těžké popsat, co to znamená být *milosrdný a věrný* z biblického pohledu. Možná bychom to mohli popsat teologicky. Nebo citovat množství biblických veršů. Možná to můžeme vystihnout etickými pojmy či morálními hodnotami. Myslím si, že by to bylo asi nedostačující a já sám se na to necítím, abych to takto popsal. Boží milosrdenství a věrnost jsou viditelné na životě těch, kteří následují Krista, jako ty tabulky Egypských hodnostářů. Buď žijeme s Kristem, nebo ne. Předstírat křesťanský život nemá smysl. Jedině v Kristu, v osobním vztahu s ním, můžeme najít pravou milost a věrnost. A je to vidět.

Důvěřuj Hospodinu celým srdcem, na svoji rozumnost nespolehej. (verš 5). To je hlavní poselství přečtených veršů. **Důvěřovat Bohu** znamená věřit, že ON je zdrojem moudrosti a moci, že on dává směr našemu morálnímu životu. Stojí to v kontrastu, když spoléháme sami na sebe, na svou moudrost, chytrost, na to, co dokážeme sami. Kniha *Příslaví* říká, že moudrost pochází od Hospodina: „Neboť moudrost dává Hospodin, poznání i rozumnost pochází z jeho úst.“ (Př. 2, 6). Na jiném místě je napsáno: „Uvidíš-li muže, který si připadá moudrý, věz, že hlupák má víc naděje než on.“ (Př. 26, 12). To je silné slovo. (vlastní příklad, když jsme nechodili do církve --- spoléhat se sám na sebe, vždyť to není špatné, vždyť nedělám špatné věci --- poznal jsem, že to byla ale sobecká moudrost, pseudomoudrost). Dnes jsme v médiích doslova *masírováni* tím, že můžeme dokázat vše. Už to je vštěpováno našim dětem od malička. Když jsem poprvé přijel do Ameriky, tak jsem byl v šoku, jak téměř všichni mají obrovskou sebedůvěru. Pravou moudrost můžeme nalést jediné, když budeme následovat Krista. **Celým srdcem** znamená věřit mu absolutně. Nejenom v neděli nebo když jsme na dně, ale stále. Je to životní styl. Životní styl, který je platný pro děti, pro pecku i mládež, pro rodiny s dětmi i starší. Životní styl, který se u jednotlivých věkových skupin může lišit svým projevem. Ale je to životní styl, který je založen na Bohu. Je to životní styl, který je založen na přesvědčení, že

vše dobré mohu nalést pouze v Hospodinu, že vše dobré mohu nalést pouze v Kristu. Že jedině ON nám dává tu pravou moudrost.

„...**boj se Hospodina**, od zlého se odvrát.“ (verš 7b). Určitě většina z vás zná silnici mezi Kladnem a Buštěhradem. Na rovince dlouhé cca 2 km před Buštěhradem je 70 km a zákaz předjíždění. Stalo se mě už nesčetněkrát, že mě někteří řidiči nejenom předjeli, ale skoro i vyblikali či vytlačili, když v protisměru předjížděli. A to jsem jel víc než 70 km. Bát se někoho, bázeň před někým, je nepopulární. Někdy si myslím, že naše děti se mě vůbec nebojí a mám chuť je *přerazit*, když neposlouchají. O Jóbovi je napsáno: „Byl muž v zemi Úsu jménem Jób; byl to muž bezúhonný a přímý, bál se Boha a vystříhal se zlého.“ (Jób 1, 1). Bát se Hospodina je spojená s odmítnutím zlého. „...a bázeň před Hospodinem odvrací od zlého.“ (Př. 16, 6). Bát se Pána Boha znamená, že se bojím toho, že půjdu do pekla. Že se bojím toho, že budu odsouzen. To je spíše představa, která vychází z obavy či bázně před nějakým člověkem. Bát se Hospodina znamená, že je to součástí mého niterného přesvědčení, že je to součástí mé vnitřní změny. Jestli se bojíme nebo nebojíme Hospodina je poznat po našem ovoci. „Ovoce Božího Ducha však je láska, radost, pokoj, trpělivost, laskavost, dobrota, věrnost, tichost a sebeovládání. Proti tomu se zákon neobrací. Ti, kteří náležejí Ježísi Kristu, ukřižovali sami sebe se svými vášněmi a sklony.“ (Gal. 5, 22 – 24). Takže nemá cenu se dohadovat, zda se bojím Hospodina, zda patřím Kristu. Je to jednoduše viditelné na tom, jak žijeme.

„**Cti Hospodina ze svého majetku i prvotinami z celé své úrody!**“ (verš 9). Oběti byly neodmyslitelnou součástí izraelského života. V jednom komentáři jsem četl: „Oběti prvotin vyplývaly z jistoty, že od Hospodina pochází vše, co roste na polích i ve stájích. Člověk mu jimi vracel jen část toho, co od něho obdržel. Nejde tu tedy o obětní ceremoniál, ale o ochotu k obětem pro Hospodina. To patří k základům moudrosti.“ Za socialismu jsme si zvyklí, že např. školství nebo zdravotnictví bylo zadarmo. Když jsem vyjel v roce 1990 do Švýcarska a pobýval jsem tam nějakou dobu, tak jsem byl překvapen, že právě investice a výdaje do vzdělání a lékařské péče byly považovány za ty nejdůležitější. Nechápu, že 20 let po revoluci se o tom stále u nás mluví a politici se nejsou schopni na ničem kloudném domluvit. Bohužel to do jisté míry platilo a často platí i o církvi. Před rokem či dvěma vystoupili starší a celkem tvrdě se zaměřili na to, že členové nedávají do sboru tolik, kolik by měli. Mnohých se takovýto způsob dotknul. Mým úkolem ani cílem není

hodnotit, zda zvolená forma byla vhodná či ne. K čemu jsme ale vyzváni v tomto verši je to, že pro křesťanskou práci máme obětovat i naše finanční prostředky. Absolutně nezáleží na velikosti našich darů. Možná stokoruna od důchodce je větší dar než desetitisíce od toho, kdo je na tom finančně dobře. Záleží na tom, zda je dáváme v upřímnosti, zda v tom máme pokoj. Máme zaslíbení, že nám to bude mnohonásobně vráceno zpět.

Závěr

Moudrost vs. slova proroků

Pokoj, smysluplný/dokonalý život

Milosrdenství a věrnost

Důvěřovat Bohu/Kristu celým srdcem

Bázeň před Hospodinem

Finanční dary pro církve

Text ve třetí kapitole knihy *Příslaví* začíná slovy: „Můj synu, na mé učení nezapomínej.“ Není to však vyučování pouze synů/dětí jejich otcem, ale také vyučování/předání moudrosti Izraeli Hospodinem. A stejné zaslíbení máme i my. Následujme Krista, jeho moudrost, jeho vyučování, jeho zaslíbení, následujme Boží království, a vše potřebné nám bude přidáno.

CB Kladno, 31.10. 2010